

Fehér Lajos beszéde fejlődésünk, gazdasági életünk főbb kérdéseiről

Tanácskozik az országgyűlés

Tisztelt országgyűlés!

A költségvetés az elmúlt év eredményeire támaszkodik, a magam részéről teljes mértékben egyetértek a pénzügyminiszter expozéjának azzal az értékelésével, amely a múlt év gazdálkodását általában eredményesnek ítélte. A népgazdasági fejlődésben tavaly is tovább folytatódtak azok a kedvező folyamatok, amelyeket a Központi Bizottság 1964. decemberi határozata indítottak el.

Az országgyűlés megelégedéssel nyugtázhatta, hogy a harmadik ötéves terv első évének főbb feladatait sikeresen teljesítettük. A munkásszálló, a parasztság és az értelmiség odaadó, szorgalmas munkájának eredményeként a fejlődés több területen gyorsabb volt a tervezettnél.

Tavalyi gazdálkodásunk egyik legfigyelemreméltóbb eredménye az, hogy az ipari termelés növekedésének kb. 60 százaléka a termelési növekedéséből származott.

Elég jó esztendő volt a mezőgazdaságban is. Búzából a holdankénti átlagtermés megközelítette a 12,5 mázsát. Kukoricából valamivel meghaladta a 18 mázsát, s így ebből az eddigi legjobb termést értük el. Ugyancsak rekordtermést értünk el burgonyából, az átlagtermés felül van a 70 mázsán.

Kedvezően alakult általában egész népgazdaságunk külkereskedelmi tevékenysége is.

A bér-, ár- és szociális intézkedések

A múlt év gazdasági eredményeiről szólva, úgy érzem, kötelességem a tisztelt országgyűlést tájékoztatni azoknak az ár- és bérintézkedéseknek hatásáról, amelyeket a kormány a múlt év első felében fogantatosított.

Egy év tapasztalatai alapján is teljes meggyőződéssel lehet megállapítani, hogy az intézkedések lényegében a számításoknak és a kívánt hatásoknak megfelelően érvényesültek és érvényesülnek.

1966-ban több területen javítottunk elosztási rendszerünkön. Ezzel részben az volt a cél, hogy megfelelőbb összhangot teremtsünk a valóságos ráfordítások és a fogyasztói árak között. Másrészt lépéseket tettünk mind az alkalmazottaknál, valamint a parasztságnál az ösztönzési formák, a munka szerinti elosztás elvének jobban megfelelő jövedelmi és béarányok kialakítására.

A bér- és szociális intézkedéseknek kettős célja volt: egyrészt ellensúlyozták az áremelkedések hatását, másrészt javították a jövedelmi arányokat. Ezeket az elgondolásokat nagyrészt sikerült megvalósítani. A munkásszállásos keresők 35 százaléka — a tervezettnél jóval több, összesen kb. 1,1 millió fő — részesült tényleges béremelésben. Kerekettől milliárd forintot fordítottunk béremelésre. Ez az érintetteknek átlagosan 8 százalékos béremelést tett lehetővé.

A felvásárlási árak emelése a mezőgazdasági árarányok javítását, ennek révén a belföldi ellátás és az export érdekében szükséges állattenyésztési kedvezményeket célozta. Az áremelés leg hamarabb a szarvasmarha-hizlaltságban hozta meg a kívánt népgazdasági eredményt. Az egy forintos hízottsertés-áremelés már kisebb ösztönzést jelent. Mivel a fehérjetermelés árának egyidejű felemelése az áremelésnek körülbelül a felét felemésztette. Megjegyzendő, hogy a rendezés előtti felvásárlási árak egyébként is országos átlagban csupán a hizlalt önköltségét fedezték, a sertésenyésztésből származó jövedelem minimális volt és az üzemeknek csupán egy részében jelentkezett.

A növénytermesztésben a földadó mérséklésével összekapcsolt felvásárlási áremelés (együttvéve mázsánként 57 forint) hatására a kenyérgabona-vetés tervét sikerült teljesíteni, s ezen belül a búza ára — a búza becsülete — a rozs rovására. Az árrendezés kedvezően hatott a szerződés kötésre, a napraforgónál és a rizsnél is.

A megvalósított fogyasztói árváltozásokkal az volt a célunk, hogy a fogyasztói árak és szolgáltatási díjak — mint említettük — közelítsenek a ráfordítások összegéhez, valamint a nemzetközi árakhoz, továbbá, hogy népgazdasági szempontból helyesen befolyásoljuk a fogyasztók értékítéletét. Ezért úgy alakítottuk ki az árakat, hogy csökkentjük a marhahús belföldi keresletét. Ennek érdekében megváltoztattuk a sertés- és marhahús fogyasztói árarányait.

A fogyasztói áremelések a tervezettnél kisebb mértékben terhelik a lakosságot. Elsősorban azért, mert a lakosság kereslete csökken az értékesítés és drágább húsok, húsos élelmiszerek iránt, viszont számottevően nőtt az olcsóbb, úgynevezett „vörösárú”, valamint a tökélyűst helyettesítő cikkek: az élő baromfi, tojás, szalonna, zsírszalonna, tőpörtyű, zsír, hal, zöldség stb. iránti kereslet.

A korábbi évekhez képest a húsboltokban javult a sertéshús aránya. A lakosságot azonban ez még mindig nem elégíti ki. Eppen ezért szükség van arra, hogy mezőgazdasági üzemünk — különös tekintettel az ideai alacsonyabb sertéslétszámra — leszerződött sertéseiket feltétlenül hizlalják meg a szerződésben rögzített súlyhatárig. A tavalyi jó kukoricatermés módját ad erre. A felvásárló állatforgalmi vállalat pedig sehol ne vegyen át sertéseket súlyhatár alatt!

Az alapvető élelmiszerek — az időszakos nehézségek mellett — az ellátás általában jó volt és jelenleg is az. Mire számíthatunk a tél hátralevő részében e téren? Jelenthetem a tisztelt országgyűlésnek, hogy — a húslátás átmeneti gondjai mellett — kedvezőbb helyzetben vagyunk a téli zöldségfélék, a burgonya tekintetében az új termésig. Téli almából a közepes termés mellett nem bőséges, de tűrhető az ellátás.

A múlt évi ár- és bérintézkedések az áruforgalom összetételét is befolyásolták. A leszállított árucikkek forgalma a tervezettnél gyorsabb ütemben nőtt. A terven felüli forgalom zöme ruházati és vegyipari cikkekből jelentkezett. A megnőtt keresletet rendkívüli intézkedésekkel: a textiliparban szervezett vasárnapi műszakokkal, az export csökkentésével és a készáruimport növelésével tudtuk csak kielégíteni. Fejlődött az árukínálat a korszerű ruházati termékekből, így például a szintetikus, modern textiliákból, s a terven felüli tökések import révén bővült és színesebb lett a választék. A tüzelőanyagok árának emelése nem mérsékelte a keresletet. A tüzelőellátás kielégítő. Szén van bőven. A hazai brikett iránti érdeklődés azonban minőségi okok miatt továbbra sem megfelelő, a drágább külföldi brikett iránti igényeket viszont ez évben sem tudjuk teljes mértékben kielégíteni. Tüzfűből az erdőgazdaságok jó munkája eredményeként ma már van elegendő, és lesz az elkövetkezendő években is.

A növekvő készletek ellenére a múlt évben sem lehetett kielégíteni az igényeket építőanyagokból, fűdőkádból, villamos vezetékekből és szerelési anyagokból, továbbá minőségi üveg- és porcelánárukból, valamint személgépkecsből. Az elmondottak után bárki felteheti azt a kérdést, hogy a tavaly végrehajtott ár- és béremelések összességében hogyan hatottak a lakosság életszínvonalára? A válasz a következő: a tervezettnél nagyobb mértékben nőtt az egy keresőre jutó re-

álbér és a lakosság egy főre jutó reáljövedelme. A reálbér két-három százalékkal, a reáljövedelem mintegy öt százalékkal emelkedett!

Egyetemes év tapasztalatai

Teljesebb összhangot az igények és a termelés között

Tisztelt országgyűlés!

Az 1967. évi népgazdasági terv és állami költségvetés reális összhangban van a harmadik ötéves tervvel. Az idei terv megvalósítása során továbbra is nagy erőfeszítést kell kifejtenünk a kedvező folyamatok erősítésére. A legnagyobb gondtal kell törekednünk az igények és a termelés jobb összhangjára, mindenekelőtt az iparban.

Gazdasági munkánk igen fontos új vonása volt már az utóbbi években — s mindinkább az lesz a jövőben — a hatékonyság, a gazdaságosság fokozása. Az ipar legtöbb ágazatában ez már ma úgy jelentkezik, hogy a fejlesztési minőségi tennivalói kerültek reflektorfénybe.

Az elmúlt évek során eszközölt sok milliárdos gépi befektetés révén számos üzemi munkaerőfelesleg keletkezett. Ez a népgazdaság számára feltárható belső munkaerőtartalékot jelent. Részben ez a körülmény, részben pedig egyes népgazdasági ágak fejlesztése természetesen az átcsoportosítás igényli. Egyes vidékeken jelentős a bányászok létszámának csökkentése. A kormány-nak az az állástfoglalása, hogy a szükségessé vált intézkedéseknél az érdekelt szervek a dolgozóknak, a társadalom érdekeinek megfelelő megoldásokat találjanak.

Részben munkaerőgazdálkodási, részben népessési okok vetették fel a gyermekgondozási segély szükségességét. A pártkongresszus állásfoglalásának megfelelően a kormány tegnap megtárgyalta a kérdést, s megfelelő határozatot hozott olyan gyermekgondozási segély-rendszer bevezetésére, amely lehetővé teszi a kisgyermekes dolgozó anyák otthonmaradását. A gyermekgondozási segély azok után a csecsemők után jár, akiknek édesanyja bérből vagy fizetésből élő aktív kereső, vagy mezőgazdasági termelőszövetkezeti dolgozó, s szülési szabadságát követően gyermekének gondozása céljából saját elhatározásából átmenetileg a háztartásban marad. A gyermekgondozási segély a gyermek két és fél éves koráig biztosítható. Folyósításának időtartama a szülési szabadság idejével együtt a harminc hónapot nem haladhatja meg.

Az átmenetileg otthon töltött idő a nyugdíj, a szabadság és más munkajogi kedvezmények szempontjából munkában eltöltött időnek tekintendő. A családi pótlék jogosultság az otthon töltött időre is fennáll.

A gyermekgondozási segély

összege a bérből és fizetésből élő kisgyermekes anyáknál havi 600.— forint. A mezőgazdasági termelőszövetkezet tagja, valamint a mezőgazdasági termelőszövetkezettel munkaviszonyban álló dolgozó nő részére járó gyermekgondozási segély összege havi ötszáz forint.

A gyermekgondozási segélyt folyósítani kell mindazon gyermekek után, akik ez év január 1-én vagy azután születtek, illetve születnek.

Tisztelt képviselőtársaim! Egész népgazdasági fejlődésünk nagymértékben attól függ, mennyire sikerül megjavítani beruházási tevékenységünk.

Tímár elvtárs említette expozéjában, hogy elsősor-

ban az új induló ipari beruházások körül heves viták folytak. Ez való igaz. A kormány ellenállt a túlzott igényeknek s nem engedélyezte számos értékhátérfeletti ipari s néhány egyéb beruházás (irodaházak) idejének eltolását. Az erőfeszítéseket az eddigintől sokkal jobban kell összpontosítani a folyamat-

ban levő beruházások műelőbbi befejezésére. Emellett általában csak olyan új beruházások kezdését tartja indokoltnak most és a jövőben is, amelyek révén jobb szerkezetet tudunk kialakítani az iparban, vagy amelyeknek a termékei révén javítani tudunk a fizetés mérlegén.

Koncentráltabb beruházást — jobb lakossági szolgáltatást

Szükség van a mezőgazdaságban is a beruházások jobb koncentrálsására, így — amint már Tímár elvtárs is említette — elsősorban a betakarítási veszteségek csökkentése céljából. Elegendő kombájn hiányában például tavaly is több ezer vagon volt a betakarítási veszteség. Az idén a kormány kétezer SZK/4-es gabonakombájn beszerzését biztosította a Szovjetunióból.

A folyamatban levő vagy induló nagy beruházások időben történő megvalósítása érdekében a kormány e hónapban külön intézkedéseket hozott. Határozott a hatékonyabb anyagi ösztönzés megvalósítására már ez év január elsejétől kezdődően.

Ha már az ipar kérdéséről beszélünk, engedjék meg, hogy szóljak a helyi iparról is. Helyiipari tevékenységet számos gazdálkodó szervezet végez. Így: bizonyos mértékben a minisztériumi ipar, a tanácsi ipar, főleg a kisipari szövetkezetek, kisméretűben a földművelésszövetkezetek, eddig csak szóróványosan a mezőgazdasági termelőszövetkezetek, továbbá ma is jelentős és hasznos munkát végez a magánkisipar.

A javulás ellenére jelenleg is komoly fogyatékoságok vannak. A mai modern életforma, ezzel összefüggésben a televízió, a rádió, háztartási gépek stb. elterjedése egyre nagyobb igényeket támaszt a lakosság részére végzendő javító-szolgáltatással szemben. város-on-falun egyaránt. Jogos kívánni és panaszkodni vannak azonban az egyszerűbb (a ruházati,

lábbell, asztalos, építőipari) javításokkal kapcsolatban is. Emiatt különösen az ellátatlan községekben a javító-szolgáltatási tevékenység elmaradottsága társadalmi kérdéssé vált. Ennek politikai hatása kedvezőtlen: a lakosság ellentmondást lát a népgazdaság általános fejlődése és a helyiiparpolitikai tevékenység elmaradottsága között. Eppen ezért a kormány úgy véli, hogy az említett szervezetek országos és helyi vezetőinek és összes dolgozóinak az eddiginél feltétlenül nagyobb figyelmet kell szentelniük a lakosság száz- és százait naponta érintő helyiipari szolgáltatási tennivalók lelkiismeretes elátására!

Tisztelt országgyűlés! A kormány a múlt év elejétől óta több nagyfotossági agrárpolitikai intézkedést tett.

A múlt év január elsejéig mintegy 9 százalékos felvásárlási árszínvonal-növelés, ennek alapján a részleges amortizáció (gépi amortizáció) bevezetése után a kormány novemberben újabb nagyhorderejű intézkedést hozott, a hitelrendezést. A hitelrendezést a termelőszövetkezetekben december végén, s ez év első napjaiban végrehajtották.

A múlt év elején hozott, valamint a IX. pártkongresszuson elhatározott (azóta jelentős részben megvalósított) gazdaságpolitikai és társadalompolitikai intézkedések lényegében új helyzetet teremtettek a mezőgazdaságban: a mezőgazdasági termelés további fellendítésének vetik meg biztonságos alapjait.

Dr. Petri Gábor Csongrád megyei képviselő felszólalása

A költségvetési törvényjavaslat vitájában felszólalt dr. Petri Gábor egyetemi tanár, Csongrád megye országgyűlési képviselője is.

— A benyújtott költségvetés az egészségügy mérséklését, de folyamatos fejlődését ígéri — mondotta bevezetőben dr. Petri Gábor. — Az ellátás minden területén nőnek valamivel az előirányzatok, és — az ellátás egészét tekintve — javul a minőség is. Az egészségügyi intézmények hálózának bővülése azonban egyes ágazatokban nem jár együtt a színvonal növekedésével, holott ennek időszzerűsége is egyre inkább nyilvánvaló.

Néhány héttel ezelőtt a kormány elfogadta az Egészségügyi Minisztérium és az Országos Tervhivatal együttesen kidolgozott távlati fejlesztési tervét, amely tudományos alappal végzett nagyszabású összehasonlító vizsgálatok alapján mutatott rá az egészségügy terén fennálló létszámhiányra, és ezzel igazolta az igények megalapozottságát.

— A javasolt fejlesztés nagymérvű, de nem túlzott. Megvalósítása a magyar egészségügy további fellendüléséhez vezet és megközelíti azt a célt, amelyet a szocialista egészségügyi elvű társadalom feladataihoz kell tartoznia.

Házasznos volna, ha már az idei költségvetés keretei között sor kerülhetne erre, mert a jelenlegi gyors ütemű fejlődés napjaiban a

pillanatnyi megállás, megtorpanás is növeli a hátrányt. A megfeszített munkaközpont kifaradásához, a teljesítmény csökkenéséhez, egyezszoval a minőség romlásához vezetethet.

— Tetézi a feladatokat, hogy a beralapon kívül nagyszámú munkaerő képzettségéről és egyéb szükségleteiről is gondoskodni kell majd. Az Egészségügyi Minisztérium viszont ragaszkodik ahhoz, hogy ezeket a változásokat időben jelentésként be, és az új részleg felállítását előzetes engedélyhez köti. Az ilyen, mintegy „menet közben” jelentkező objektív szükségletek kielégítésére vettem fel több ízben is, hogy hozzanak létre tartalék beralapot az évi költségvetésben. Nem szerencsés, nem egész-

széges és nem is elkerülhetetlen dolog, hogy fontos közérdekű, új feladatok megoldása késlekedik, botladozik, mert hiányzik az ügyeleti díj, vagy a veszélyességi pótdíj pénzügyi fedezete.

— A létszámszűke következtében a betegellátó intézmények fenyegető nehézségek közé kerülhetnek, ha például betegség, szabadság, vagy más okok miatt 15–20 százalékkal csökken az ápolónők száma. Hiszen a teljes létszám is alig elegendő a feladatok ellátására. Azt sem szeretném elhallgatni, hogy nővérhiány miatt késik olyan közhasznú szolgálat kialakítása, mint a különlegesen súlyos kórházi betegek elkülönített ápolása.

Úgy tűnik, hogy a gazdaságirányítás rendszerének reformja minden téren, még az egészségügyben is, nagy lehetőségeket rejt. A szocialista társadalom belső energiái akkor szabadulnak fel majd igazán, ha az emberek közvetlen, személyes tapasztalatok alapján ébrednek rá, hogy mi minden múlik rajtuk. Talán sohasem volt annyira szükségünk a „kiművelt emberfők sokaságára”, mint ma, és majd ezután lesz. És tán sohasem volt olyan korlátozatlanul szabad tere a felelősségvállalásra, a tettekhez kész embereknek, az alkotó fantáziának és a köztért végtelen lelkes, de egyben céltudatos munkának.

— A költségvetést a javasolt kiegészítésekkel elfogadom — mondotta a befejezősül dr. Petri Gábor.